

ENTREVISTA AMB JOSÉ MANUEL SÁNCHEZ RON, HISTORIADOR DE LA CIÈNCIA I ACADÈMIC DE LA RAE

"Espanya és encara molt ignorant"

JUAN FERNÁNDEZ

Entestat que la ciència deixi de ser l'amic invisible i desconegut que acompanya la nostra vida, José Manuel Sánchez Ron (Madrid, 1949) escriu llibres sobre la història i el present dels descobriments, dirigeix una col·lecció d'assajos científics (Drakontos, a Crítica) i posa el rigor de la xifra a la Real Academia Española. Algun dia esmentar la teoria de les supercordes a la cua del pa no portarà a pensar en les maromes d'un vaixell. I ell hi haurà tingut molt a veure.

- La ciència ocupa aparadors de llibreries i pàgines de diaris. ¿És una moda o ve per quedar-se?

- És una realitat sense retorn, però tampoc llancem les campanes al vol, perquè la ignorància científica de la societat és increïble. No només ignorància, fins i tot desdeny. La televisió, per exemple, és una pena. No entenc per què no hi ha més programes científics.

- ¿Observa desdeny?

- Complex d'inferioritat. Amb l'excusa del "jo sóc de lletres", es renuncia a conèixer els rudiments científics més bàsics per entendre el món en què vivim. Em fa pena, perquè això els fa viure cecs. Es malgasta el temps semblant estúpidesa, en lloc d'invertir-lo a divertir la gent amb el coneixement i fer-la més lliure. La ciència és el millor instrument d'alliberament que ha inventat la nostra espècie.

- ¿Com es canvia aquesta situació?

- Jo ja he dit a algun president de Govern que tenia la responsabilitat moral d'incorporar la importància de la ciència al seu discurs. Els nostres polítics deixen molt a desitjar en aquest camp. ¿Què es pot esperar d'un país que al seu Parlament no hi té assessors en ciència i tecnologia? No parlo de cultura, sinó de negoci, de riquesa. Ser un país de serveis no està malament, però no hauríem de ser només això.

- Hi deu haver més responsables.

- Els científics, que es limiten massa a la seva feina. Haurien de manifestar opinió als mitjans. ¿Quants escriuen habitualment als diaris? ¿Quants es molesten a escriure llibres?

- Som un país de genis de l'art.

- Altres països també tenen genis de l'art, i de la ciència. La ciència requereix una tradició, i això no s'improvisa. S'hauria d'establir una política generosa amb l'esforç dels científics, i deixar passar el temps. S'ha de crear aquesta tradició. He sentit gent dir que Espanya, amb Cervantes, no pot mirar amb complex cap país. Doncs jo sí que miro amb enveja altres països. M'enorgulleixo de Cervantes, però m'hauria agradat tenir també Newton i Galileu. Negar això és una estúpidesa producte de la ignorància que sempre ha patit aquest país.

- ¿Com es crea una tradició científica?

- A cop de decret, no. S'ha de començar per canviar el concepte de cultura. L'actual és parroquial, gens modern. Si creiem que som un gran país perquè donen un oscar a Almodóvar, tenim un problema. Espanya encara té molt de pagerol. La nostra cultura és estranya, secundària. Estem més contents amb nosaltres del que en realitat ho hauríem d'estar.

- El 2007 va ser nomenat any de la ciència. ¿Això serveix d'alguna cosa?

- És una bona iniciativa; el Govern s'ha esforçat, però hauria de tenir més repercussió. Això també és responsabilitat dels governs autonòmics. Si estem a l'Espanya de les autonomies, ens ho haurem de creure i repartir responsabilitats. I també seus. No tot hauria d'estar a Madrid.

- Dirigeix una col.lecció d'assajos científics. ¿Es venen i es llegeixen?

- *Història del Temps*, de Hawking, va vendre a Espanya més de 100.000 còpies, però molta gent em va explicar que no el va poder entendre, i és un llibre fàcil. Els editors diuen que cada vegada es ven més, però parlem de tirades de 2.000 exemplars. Són números petits per a un país de 40 milions d'habitants. Forat negre ja l'utilitza tothom, però, escolti, només faltaria. La qüestió és: ¿això és suficient? Crec que no.

- ¿De tots els fronts que té oberts la ciència, quin l'apassiona més?

- Dos. Tenir una teoria global del cervell. Encara no sabem què és pensar, com es té la consciència d'un mateix. La neurociència ha avançat molt, però encara no s'ha arribat a aquest punt. Estem educats en una manera de pensar que és molt lineal, però la realitat no ho és de lineal, la clau pot anar per aquí. I l'altra qüestió té a veure amb l'Univers. Hi ha motius per pensar que hi ha vida allà fora. Quan es pugui explorar, jo espero grans sorpreses. Per una de les coses que em fa pena morir-me és perquè no coneixeré algunes de les respostes que es trobaran en el futur.

- ¿La ciència respondrà a totes les preguntes?

- Crec que no, sempre quedaran qüestions sense respondre. La teoria del *big bang* arriba fins a un punt. Però la pregunta de ¿què hi va haver abans, d'on va venir allò, per què es va produir?, aquesta continuarà sense resposta, i no la tindrà mai. Som limitats.